

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

Віталій АНДРЕЙКО

» 06 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: А Освіта
Спеціальність: А4 Середня освіта
Предметна спеціальність: А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма: Історія
Статус дисципліни: обов'язкова
Мова навчання: українська

Ужгород – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), освітньої програми Історія.

Розробник: Жулканич Н.М. – професор кафедри модерної історії України та зарубіжних країн, факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн

протокол № 14 від «26» червня 2025 року

Завідувач кафедри inf6 доц. Ігор Шніцер

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 4 від «27» червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії fn доц. Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Всього кількість кредитів: 3	Рік підготовки:	Рік підготовки:
Загальна кількість годин: 90		
Всього аудиторних – 44	4	4
Кількість модулів: 1	Семестр: 8-й	Семестр: 8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,7	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	24	6
Вид підсумкового контролю: семестровий	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: екзамен (усно)	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» є ознайомити студентів з основами віхами історії України від 1991 р. до сьогодення.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з основними подіями, явищами, процесами історії України від 1991 р. до сьогодення,
- розкрити основні особливості історії України, її специфіку, роль і місце у всесвітньо-історичному процесі,
- з'ясувати роль і місце в історії України її різних регіонів, окремих історичних постатей,
- дати аналіз сутності і спрямованості історичних процесів на теренах України, навчити студентів самостійно аналізувати їх, привити їм хист до аналітичних студій.

Навчальна дисципліна «Історія та культура сучасної України» відіграє провідну роль у процесі формування високої історичної свідомості, людської особистості, інтелекту та політичної культури студентів загалом. Набуті знання допоможуть студентам краще орієнтуватися у сучасних суспільно-політичних процесах, що відбуваються в Україні та адекватно визначати у них своє місце, сприятимуть формуванню політичної культури й гуманітарних цінностей.

Відповідно до **освітньої програми «Історія»**, вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях. **(ЗК - 01).**

Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності. **(ЗК - 02).**

Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету. (ФК - 1)

Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення. (ФК-4)

Знання сучасних досліджень в галузі історії та громадянської освіти. (ПК-2)

Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот (ПК – 05)

Знання нових підходів до шкільної історичної та громадянської освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції. (ПК – 09)

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» (ОК - 34) є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми Історія:

ОК 11 Давні цивілізації на території України

ОК 16 Історія та культура середньовічної Європи

ОК 20 Історія середньовічної України

ОК 22 Історія України ранньомодерного та нового часу

ОК 24 Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст.)

ОК 27 Основи шкільного краєзнавства

ОК 29 Історія та культура країн Європи та Америки новітнього часу

ОК 30 Історія та культура України новітнього часу

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Історія» спеціальності А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), вивчення навчальної «Історія та культура сучасної України» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Демонструє знання історичної науки та громадянської освіти, оперує базовими категоріями та поняттями предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) та імплементує здобуті знання у навчальну і практичну діяльність.	ПР 7
Орієнтується в історичному часі, застосовуючи періодизацію, вміє характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперує фаховою термінологією.	ПР 14
Використовує краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміє й популяризує історико-культурну спадщину України та світу.	ПР 16
Працює з джерелами інформації, інтегрує їх у зміст навчання історії, представляє та обговорює відображені в них факти, явища, події, визначає власну позицію щодо суперечливих питань.	ПР 17
Знає зміст шкільних курсів історії та громадянської освіти, проєктує і здійснює навчально-виховний процес, обирає оптимальні компетентнісно орієнтовані методики навчання, вміє оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.	ПР 18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» :

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
Набуття знань з історичної науки та громадянської освіти, оперування базовими категоріями та поняттями предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) та імплементації здобутих знань у навчальну і практичну діяльність.	ПР 7
Вміння орієнтуватися в історичному часі, застосовуючи періодизацію, вміння характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперувати фаховою термінологією.	ПР 14
Здатність використовувати краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів;	ПР 16
Здобуття навиків опрацювання джерела інформації, інтеграція їх у зміст навчання історії, здатність визначати власну позицію щодо суперечливих питань.	ПР 17
Знання змісту шкільних курсів історії та громадянської освіти, проєктування і здійснення навчально-виховного процесу, здатність обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання, вміння оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.	ПР 18

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: екзамен; стандартизовані тести; реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форма модульного контролю: стандартизовані тести.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен в усній формі за екзаменаційними білетами.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	10	50	100
3	3	4	3	3	3			
T7	T8	T9	T10	T11	T12			
3	4	3	4	3	4			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти		
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	12	40
Самостійна робота	1	10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

При оцінюванні змістових модульних контрольних робіт з навчальної **«Історія та культура сучасної України»** враховується обсяг і правильність виконаних завдань та оцінюються наступним чином:

- а) оцінка «відмінно» ставиться при виконанні усіх завдань на 100%;
- б) оцінка «добре» ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- г) оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

“5” – 45-50 балів;

“4” – 40 балів;

“3” – 30 балів;

“2” – 20 балів.

Неявка на МКР – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті», знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до

самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який: 8 - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (0-35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Історія України від 1991 року донині як навчальна дисципліна.

Об'єкт, предмет, мета і завдання. Парадигми, концепції, категорії та поняття. Періодизація та структура. Найновіші дослідження. Основні джерела. Місце історії та культури сучасної

України у шкільному курсі історії. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі.

Тема 2. Українське націєтворення. Державотворчий процес

Сучасні концепції націєтворення. Етнонаціональна динаміка. Мовні спільноти.

Прояви етнічної маргіналізації. Національні меншини.

Вплив номенклатурно-комуністичної спадщини. Трайбалізм і конвертація влади у власність. Моделі президентства. Конституційний процес. Національні пріоритети і державна стратегія.

Тема 3. Демілітаризація і денуклеаризація України

Ядерний потенціал України. Будапештський меморандум: здобутки і прорахунки

Тема 4. Зовнішня політика України

Багатовекторність. Альтернативи: «вільний стрілець» чи регіональний актор. Європейська інтеграція.

Тема 5. Зміни в економіці

Роздержавлення і приватизація. Грошова реформа. Економічні кризи. Тіньова економіка. Світові економічні простори. Розвиток економіки України в умовах воєнного стану.

Тема 6. Освіта, наука, мистецтво

Освітні новації. Наукові здобутки. Мистецькі течії та імена. Маніпулювання пам'яттю.

Тема 7. Національно-державні перспективи України

Можливості розвитку. Патріотизм. Національна ідея. Національна інтелігенція

Тема 8. Демографічні тенденції.

Переписи 1989 і 2001 рр. Депопуляція. Вікова структура. Сім'я і шлюб як соціальні інституції. Народжуваність. Напрями внутрішньої міграції. Україна як донор робочої сили в Європі. Заробітки трудових мігрантів. Транзит нелегалів. Іноземці в Україні. Українські біженці за кордоном.

Тема 9. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення

Причини і привід повномасштабного вторгнення. Визнання росією незалежності ДНР і ЛНР. Періодизація активної фази (повномасштабне вторгнення) російсько - української війни. Битва за Київ (24 лютого – 1 квітня 2022 р.), за Маріуполь (24 лютого – 20 травня 2022 р.) , о. Зміїний (24 лютого – 30 червня 2022 р.), Азовсталь. Феномен Чорнобаївки. Збройні сутички з окупантами впродовж 2022 – 2025 рр. Поточна ситуація на фронтах. Злочини росії на території України. Викрадення та депортація українських дітей. Втати у війні. Руйнування критичної інфраструктури. Військова допомога Україні. Міжнародне підтримка України.

Тема 10. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі

Завдання вивчення сучасної історії України у шкільному курсі української історії. Трансформація змісту та структури шкільних підручників в сучасних історичних умовах. Основні методичні підходи відбору основних фактів, провідних світоглядних ідей і понять, способів подачі матеріалу в підручниках для 10-11 класу середньої школи. Специфіка засвоєння історичних понять та набуття навчальних компетентностей.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: Денна				
	Усього	у тому числі			
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота
Модуль 1.					
1. Вступ до навчальної дисципліни. Історія України від 1991 р. донині як навчальна дисципліна	2	2			
2. Здобуття Україною незалежності	5		2		3
3. Українське націєтворення Державотворчий процес	5	2			3
4. Демілітаризація та денуклеаризація України	5	2			3
5. Зміни в економіці: промисловий розвиток	5	2			3
6. Аграрні перетворення	5		2		3
7. Зовнішня політика України	5	2			3
8. Помаранчева революція	5		2		3
9. Революція Гідності	5		2		3
10. Російсько-українська війна: російська агресія в Україну 2014 р.	4		2		2
11. Екологічна ситуація та природоохоронна політика	4		2		2
12. Освіта, наука, мистецтво	4	2			2
13. Визначні культурні досягнення	4		2		2
14. Національно-державні перспективи України	4	2			2
15. Соціальна політика	4		2		2
16. Демографічні тенденції	4	2			2
17. Міграційні процеси	4		2		2
18. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення	8	2	4		2
19. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі	4	2			2
20. Конфесійне розмаїття	4		2		2
Разом	90	20	24		46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота
1. Вступ до навчальної дисципліни. Історія України від 1991 р. донині як навчальна дисципліна Здобуття Україною незалежності Українське націєтворення	9	1			7
2. Зміни в економіці Екологічна ситуація та природоохоронна політика	9	1			7
3. Зовнішня політика України	9		2		8
4. Демілітаризація та денуклеаризація України	9	2			7
5. Помаранчева революція Революція Гідності	9	1,5			7,5
6. Російсько-українська війна: російська агресія в Україну 2014 р.	9				7
7. Освіта, наука, мистецтво Визначні культурні досягнення Конфесійне розмаїття	9	0,5			8,5
8. Соціальна політика Демографічні тенденції Міграційні процеси	9		1		7
9. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення	9		2		7
10. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі	9		1		7
Разом	90	6	6		78

6.3. ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Тема 1. Здобуття Україною незалежності

Мирна революція 1989–1991 рр. Проголошення незалежності. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. Визнання України як держави. Створення Збройних сил.

Тема 2. Аграрні перетворення

Аграрна політика в Україні. Деколективізація. Іноземні інвестиції. Експорт сільськогосподарської продукції. Ринок землі.

Тема 3. Помаранчева революція

Президентські перегони (липень-листопад 2004 р.). Політична криза (21 листопада – 26 грудня 2004 р.). Етапи революції (22 листопада 2004 р. – 23 січня 2005 р.). Вплив зовнішніх чинників на хід революції. «Круглі столи».

Тема 4. Екологічна ситуація та природоохоронна політика

Надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру. Збереження біологічного і ландшафтного розмаїття. Екологічно небезпечні регіони. Наслідки Чорнобильської катастрофи.

Тема 5. Революція Гідності

Причини та передумови. Головні етапи. Роль волонтерського руху у Революції Гідності. Роль УПЦ КП у подіях листопада 2013 р. – лютого 2014 р.

Тема 6. Російсько-українська війна: російська агресія в Україні 2014 р.

Анексія Криму. До питання приналежності Криму. Окупація частини Донбасу. "Мінськ-1" та "Мінськ-2".

Тема 7. Визначні культурні досягнення

Митці та спортсмени світової слави. Світова україніка. Українська діаспора. Масова культура.

Тема 8. Соціальна політика

Соціальна диференціація. Охорона здоров'я. Зайнятість й оплата праці. Безробіття як соціальна проблема. Трудова міграція.

Тема 9. Міграційні процеси

Напрями внутрішньої міграції. Україна як донор робочої сили в Європі. Заробітки трудових мігрантів. Транзит нелегалів. Іноземці в Україні. Українські біженці за кордоном. Міграційні процеси у 2014-2025 рр.

Тема 10. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення

Інформаційна війна Російської Федерації проти України: завдання і засоби її ведення. Військова допомога світу Україні в період війни. Міжнародна гуманітарна допомога Україні 2014-2025 рр. Поточна військово-політична ситуація в Україні.

Напрями волонтерської діяльності під час війни.

Тема 11. Конфесійне розмаїття

Розвиток релігійної мережі. Регіональні релігійні особливості. Діяльність УПЦ МП, УГКЦ та інших церков. Створення ПЦУ (грудень 2018-січень 2019 рр.). Значення Томосу. Поточна ситуація.

Самостійна робота з дисципліни може бути представлена студентом у вигляді:

- підготовки конспекту уроку з теми курсу за програмою шкільного курсу історії або
- розробки тестів для поточного чи підсумкового контролю за темами, що вивчаються в шкільному курсі історії (10-11 класи)
- підготовки плану навчальної екскурсії для школярів, що дозволило б організувати безпосереднє вивчення історичних подій і явищ у музеях та історичних місцях (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>.) С. 96-103).
- Здобувачам вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» пропонується самостійна робота у вигляді навчання за програмою неформальної освіти за допомогою очних та дистанційних тренінгів, курсів, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо (наприклад, онлайн-курси «Академічна доброчесність в університеті» на платформі Prometheus: <https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course->

v1:Prometheus+AI101+2021_T2/home; ВАУ. ONLINE: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university> та інші).

Відповідно до "Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (протокол №2 від 03.03.2020 року)" визнаються результати навчання, здобуті у неформальній освіті здобувачами усіх рівнів вищої освіти університету (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/54924>), тому сертифікати за пройдені курси будуть зараховані як самостійна складова модульного контролю.

6.5. ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ з дисципліни «Історія та культура сучасної України»

1. Періодизація історії України від 1991 р. донині.
2. Політизація українського суспільства кінця 1980-х років. Громадські організації та політичні партії
3. Українська революція 1989–1991 рр.
4. Причини та наслідки «Революції на граніті»
5. Визнання України як держави.
6. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р.
7. Правонаступництво активів та боргів СРСР для України та Росії
8. Етнонаціональна динаміка України від 1991 р. донині.
9. Мовні спільноти України від 1991 р. донині.
10. Національні меншини України від 1991 р. донині.
11. Конституційний процес в Україні від 1991 р. донині.
12. Сучасні концепції націєтворення.
13. Умови формування багатопартійної системи в Україні
14. Ваучерна приватизація в Україні
15. Наслідки приватизації в промисловості України
16. Наслідки приватизації в аграрній сфері України
17. Етапи тінізації економіки в Україні.
18. Причини й умови запровадження посади Президента в Україні
19. Медіа-простір України від 1991 р. донині.
20. Трайбалізм і конвертація влади у власність.
21. Олігархічні клани в сучасній Україні.
22. Політичні кризи в сучасній Україні.
23. Безробіття як соціальна проблема в незалежній Україні.
24. Причини та хід Помаранчевої революції.
25. Наслідки Помаранчевої революції для українського суспільства.
26. Причини та хід Революція гідності.
27. Наслідки Революція гідності для українського суспільства.
28. Російська агресія в Україну 2014 р.
29. Сутність «гібридної війни» Росії проти України
30. Анексія Росією Криму: хронологія та міжнародна реакція
31. "Мінськ-1" та "Мінськ-2": умови та перспективи
32. Поточна військово-політична ситуація в Україні.
33. Витоки та причини російсько-української війни 2022 р.
34. Російсько-українська війна 2022 р. : хронологія та міжнародна реакція

35. Європейська інтеграція України.
36. Грошова реформа 1996 р. в Україні.
37. Демографічні тенденції України від 1991 р. донині.
38. Переписи 1989 і 2001 рр. в Україні. Причини депопуляції українського населення.
39. Причини та напрями внутрішньої міграції в Україні від 1991 р. донині
40. Причини та напрями зовнішньої міграції українців від 1991 р. донині.
41. Четверта хвиля української еміграції: причини, соціальний склад
42. Соціальна політика України від 1991 р. донині.
43. Видатні митці та спортсмени України від 1991 р. донині.
44. Українська діаспора від 1991 р. донині.
45. Освітні новації та наукові здобутки України від 1991 р. донині.
46. Ядерне роззброєння України.
47. Українські перспективи в НАТО
48. Місце і роль феномену історичної пам'яті в системі суспільних цінностей незалежної України
49. Екологічна ситуація в Україні від 1991 р. донині.
50. Аграрні здобутки України з 1991 р. донині.
51. Повсякденність України від 1991 р. донині.
52. Проблема подвійного громадянства в незалежній Україні
53. Національні пріоритети і державна стратегія незалежної України
54. Конфесійне розмаїття України від 1991 р. донині.
55. Томос для України: значення і наслідки
56. Національно-державні перспективи сучасної України.
57. Сучасні тенденції економічного розвитку України (2019-2023 рр.)
58. Сучасні тенденції політичного розвитку України (2019-2023 рр.)
59. Сучасні тенденції зовнішньої політики України (2019-2023 рр.)
60. Основні напрями структурних реформ в Україні 2019-2023 рр.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються унаочнюючі матеріали: джерельна література, що сприяють формуванню повного уявлення про культурний феномен; візуалізацію. Карти та атласи. Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор, мультимедійна дошка). Програмне забезпечення: доступ до мережі Інтернет, сайт електронного навчання УжНУ, корпоративна пошта. Програмне забезпечення – сайт електронного навчання УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / Відп. ред. В. Смолій. К., 2016. 796 с.
2. Бойко О. Новітня історія України (2014-2023 рр.): Підручник. К.: Академія. 2023. 368 с.
3. Бойко О., Яневський Д. 30 років незалежності України: у 2-х томах. Том 2. Від 18 серпня 1991 року до 31 грудня 1991 року. К.: Фоліо, 2021. 448 с.
4. Власюк О. Національна безпека України. К., 2016. 528 с.
5. Галик В. Україна в Європі і світі. К., 2017. 364 с.

6. Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України. К.: Портал. 2022. 342 с.
7. Державотворчий процес в Україні: 1991–2006 / Відп. ред. В. Смолій. К., 2007. 912 с.
8. Історія України: новітня доба. Підручник для ВУЗів. /Литвин В., Колесник В., Слюсаренко А. К.:Академвидав. 2012. 412 с.
9. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. Литвин. К., 2013. 1056 с.
10. Історія української культури /В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін. К.: “Медицина”, 2021. 457 с.
11. Кульчицький С. Новітня Історія України (1953-1923). К.:Арій., 2024., 578 с.
12. Литвин В. Історія України: У 3 т., 4 кн. Т. 3, кн. 2. К., 2016. 494 с.
13. Новітня історія України (1945–2020 роки) : навч. посібник / К. Кондратюк, В. Качмар. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 212 с.
14. Мержиєвська В., Качур Г. Сучасність. Навігатор з історії України. К., 2023. 204 с.
15. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. К.:КСД. 2023. 400 с.
16. . Російська агресія проти України: правда і вигадки, причини і наслідки / П. П. Гай-Нижник (керівник проєкту, упоряд. і наук. ред.); авт. кол.: П. П. Гай-Нижник, І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний, О. А. Чирков, Л. В. Чупрій. К.: «МП Леся», 2018. 435 с.
17. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. Горбуліна. К., 2017. 496 с.
18. Уривалкін О. Довідник з історії України у 2-х т. Т.2. (з початку ХХ ст. й до сьогодні). К. 2020. 888 с.
19. Чекаленко Л. Зовнішня політика України. К., 2015. 477 с.

Допоміжна:

- Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / Кер. проєкту, упоряд. і наук. ред. П. Гай-Нижник. К.: МП Леся, 2016. 586 с.
- Барановська Н. Національно-культурні товариства у життєвому просторі держави / Життєвий простір України: політичний та гуманітарний виміри (1991–2010 роки). К., 2012. С. 56-81.
- Березовець Т. Анексія. Острів Крим: хроніки "гібридної війни". К., 2015. 392 с.
- Боровик М. Хто створив "радянські нації"? (теоретико-історіографічні нотатки). *Український історичний журнал..* 2020. Вип. 2. С. 169-187.
- Гай-Нижник П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. К.: МП Леся, 2017. 332 с.
- Грицюк В., Лисенко О. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний та економічний виміри. *Український історичний журнал.* 2023. Вип.2. С.5-33.
- Жулканич Н.М., Міщанин В.В. Історичні передумови та складнощі запровадження ринку землі в Україні. *Український селянин.* Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького, 2021. Вип. 25. С. 24-29.
- Калиниченко Г. Євромайдан в Україні: огляд інформативного потенціалу мережі Facebook (листопад 2013 – лютий 2014 рр.). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики.* Ч. 25. К., 2015. С. 7-30.
- Красовицький О., Бура Д. Хроніка війни. 2014 -2020. П'ять років гібридної війни. К., Фоліо. 2020. 480.
- Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / Упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. К., 2015. 320 с.
- Офіцинський Р. Політичний розвиток незалежної України (1991–2004). К., 2005. 468 с.
- Рафальський І. Національно-державне самовизначення України. К., 2016. 480 с
- Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К., 2008. 432 с.
- Революція гідності в Україні: здобутки і прорахунки. *Тисячоліття.* Вип. 2. Ужгород, 2015. С. 5, 14-15.
- Розумний М. Виклики національного самовизначення. К., 2016. 196 с.
- Русначенко А. Нариси новітньої історії України. Кн. 5. К., 2016. 619 с.

- Шаповал Ю., Васильєва І., Матвієнко І. Українське суспільство у 2014–2020 рр.: проблеми політики декомунізації. *ВІЖ*. 2020. Вип. 4. С. 110-125.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / [Г. В. Боряк (кер. авт. кол.), В. В. Головка (координатор проекту), В. Да ниленко, С. Кульчицький, О. Майборода, В. Смолій (відп. ред.), Л.Я якубова] ; НАН України ; ін-т історії України. К. : Ніка-центр, 2016. 796 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-686-5/978-966-521-686-5.pdf?fbclid=IwAR16I9bAIGqjJL9ix0sdZEricBepgnKOpNwDb9hGSjWVONx1_OMPGwb31zY
- Анексія Криму: як це було. URL: <http://www.slovoidilo.ua/2017/03/18/infografika/bezpeka/aneksiya-krumu-yak-ce-bulo>.
- Гай-Нижник Павло. Архівні документи. Сучасна Україна [Хрестоматія з новітньої історії України] URL:<https://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/arhiv.such.ukr.php>
- Життєвий простір України: політичний та гуманітарний виміри (1991–2010 роки)./Автори: Касьянов Г.В., Барановська Н.П., Падалка С.С., Кубальський О.Н., Ковпак Л.В., Шульга Т.С. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. 261 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-6441-0/978-966-02-6441-0.pdf?fbclid=IwAR1grrATUd1iUqss2uIATTOehdneпYPTBIOIjkO1oEkpi4IwOp3G4k4xIyM>
- Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf> .).
- Суспільство напередодні революції: готовність до змін. 18 серпня 2018 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4nfUKKrDfka>
- Турченко Г., Турченко Ф. Проект "Новоросія": 1764–2014. Ювілей на крові. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 158 с. URL: http://history.znu.edu.ua/docs/novorosiya_3-vidannya-compressed.pdf.
- Українська незалежність: історична справедливість чи політична випадковість? Розповідає Ігор Гирич. 10 серпня 2018 р. URL:https://www.youtube.com/watch?v=rjpGyD_YXO0&feature=youtu.be

Додаток 1

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. ; **зі змінами** (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _14_ від «26» червня 2025 р. Завідувач кафедри _____ Ігор ШНІЦЕР
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)